

Turbuly Lilla

A Nyílt Fórumtól a színpadig

A Rendezői változat a MU Színházban

Znajkay Zsófia drámája egyike volt a 2017-es Nyílt Fórumra beválogatott daraboknak. A Színházi Dramaturgok Céhe tavaly újította meg az 1985-ben Zalaegerszegen (illetve az egervári várkastélyban) indult rendezvényt, melynek célja új kortárs drámák születésének és színpadra állításának segítése. Az új forma szerint a nyílt drámapályázatra beérkezett darabokból kiválasztanak nyolcat, majd szakértők (rendezők, színészek, írók, kritikusok) bevonásával támogatják a szerzőket abban, hogy a darabjukat csiszolhassák, színpadképessé írthassák. A három fordulóban zajló munka januárban Zalaegerszegen kezdődik, tavasszal, a DESZKA Fesztiválon, Debrecenben folytatódik, majd a júniusi Pécsi Országos Színházi Találkozón felolvasószínházi formában mutatják be a közönségnek a darabokat.

Ezeken a stációkon ment keresztül Znajkay Zsófia drámája is, méghozzá olyan sikerrel, hogy a dramaturgoktól ő kapta a legjobb drámának járó Vilmos-díjat. (Sőt, ugyanebben az évben egy másik darabjával, *Az ölében énnel* elnyerte a legjobb új magyar drámának járó díjat is a Színházi Kritikusok Céhétől.)

A színpadi bemutatkozást egy másik pályázat, a Fővárosi Önkormányzat által már harmadik alkalommal meghirdetett STAFÉTA tette lehetővé. E támogatás célja pályájuk első öt évé-

ben járó fiatal alkotók független (vagyis a kőszínházi struktúrán kívüli) produkcióinak színpadhoz juttatása. Így valósulhatott meg az előadás a MU Színházban, mégpedig a szerző rendezésében, akinek ez már a második rendezése, hiszen másik darabját, *Az ölében ént* is ő állította színpadra.

Színházi előélete azonban ennél hosszabb, évekig dolgozott színészként és rendezőasszisztensként a TÁP Színháznál. (Tanult szakmája is kötődik a rendezéshez, hiszen a Színház- és Filmművészeti Egyetem televíziós műsorvezető, műsorrendező szakán végzett.)

A darab a romantikus komédia műfaját fordítja ki. Az alaphelyzet hasonló: egy nő és két férfi, akik közül a nőnek választania kellene. Itt azonban semmi sem egyértelmű, mindenről és mindenkiről kiderül, hogy nézhetjük máshonnan is. Az egy nő legalább kettő, de talán csak egy személyiség két oldala. Időnként pedig az egyik férfi anyja is. Vagy csak játssza, hogy az. Hiszen a nő(k) színésznő(k). Az egyik férfi író, a másik rendező, az egyik folyamatosan átírja és továbbírja a történetet, a másik folyamatosan rendezi és átrendezi azt, valamint a színésznő(k)et. Innen származik a cím is, ami abból a szempontból pontos, hogy az előadás a történet rendezői változatát is adja, de valójában ennél több nézőpontot kínál fel. Az előadás legvégén pedig azt a megközelítést is, hogy az egész az író álmában játszódott le. A realista alapötletből először csak abszurd, majd egyre inkább szürreális játék lesz.

A szöveg sokat foglalkozik a szabad döntés, a választás folyamatával, pszichológiájával, sokszor játékos formában. Ilyen például, amikor Harangozó Teri slágerét, a *Mindenkinek van egy álmát...* elemzik szét a szereplők. Többször visszatér a családi meghatározottság gondolatához is. Míg a rendező folyamatosan az anyjához való ellentmondásos viszonyát szeretné feldolgozni, a színésznő életéből az apa hiányzik. Az előadás egyik legszebb jelenete, amikor egy véletlen telefonbeszélgetésre kerül sor köztük. (Dióssy Gábort, aki az apát játssza, csak hangfelvételtől halljuk, ténylegesen

nincs jelen – ahogy a lánya életében sem.) Dialógusukban úgy beszélnek el egymás mellett, mint valami modern Csehov-drámában. Az apa folyamatosan a wifi-kóddal van elfoglalva, a lány próbál neki segíteni, a kettejük közötti „csatlakozás” azonban minden erőfeszítése ellenére sem jön létre. A szürrealitás felé hajlást a térrendezés is visszatükrözi. Míg az előadás elején egy realista szobadíszletet látunk, a szoba falait a színészek fokozatosan eltűntetik, ablakok nyílnak és csukódnak, a mindennapi öltözetekből lemeztelenedés vagy éppen fantasztikus filmbe illő jelmez lesz, a szűk tér helyett a színpad egyre nagyobb részére látunk rá. A legnehezebb feladata Kurta Nikének van, hiszen három nőt kell megszemélyesítenie. Energikus, életteli játékaival nagyon szépen oldja meg ezt a többes feladatot. A szerző

az örök lúzer Idát írta meg a legrészletesebben, így a színészi ábrázolás is itt lehet a leggazdagabb. Ida „párját”, Ilkát, akinek minden sikerül, és a rendező anyját néhány személyiségvonással jeleníti meg a színésznő, jól élve az ellenpontosítás lehetőségével. Hajduk Károly játssza a rendezőt, akiben folyamatosan ott munkálnak a gyerekkori anyatraumák. Bizonytalan, a világot a saját sérelmein keresztül látó karaktert formál a tőle színpadon már sokszor látott érzékenységgel. Laboda Kornél írója spródebb, öntörvényű, a saját alkotó erejébe kicsit beleszédült személyiség. Ezek a karakterek (nem számítva most ide a sikeres és magabiztos Ilkát és az anyát) erős rokonságot mutatnak a mai, harminc körüli, sodródó, magát sokszor elveszettnek és boldogtalannak érző nagyvárosi értelmiségi- és művész közeg figuráival.

Znajkay Zsófia egyébként sem tagadja, hogy drámái erősen alanyi indíttatásúak, több interjúban is elmondta, hogy nehezen ír olyasmiről, ami nem kapcsolódik hozzá szorosan. (Aki ismeri a szerzőt, nem is nagyon tud elvonatkoztatni rendhagyó, izgalmas személyiségétől, és bizonyosan bele fogja látni egyik vagy másik karakterbe.) Nyilván ebből adódik az is, hogy a saját szövegeit maga szeretné megrendezni. Ennek előnye, hogy koherens egészet alkot a darab és annak „rendezői olvasata”, hogy a címet idézzem. Azonban magában rejti azt a veszélyt, hogy nem tud kellő távolságból ránézni a darabra. A *Rendezői változat*ra is ráfért volna némi húzás, a kétórás játékidő hosszúnak tűnik. A nézői figyelem lankadását kissé feszesebb szerkezettel, néhány önismétlő jelenet elhagyásával meg lehetne előzni, és így az ütős, súlyos jelentek is nagyobb hangsúlyt kapnának.

A *Rendezői változat* azonban olyan friss, egyéni hangon szólal meg, hogy egyenlenségei ellenére is megérdemli a nézői figyelmet. A kérdés az, hogy Znajkay Zsófia a következő darabjaihoz talál-e önmagában újabb, a korábbi kettőben meg nem írt rétegeket, esetleg másként újraírja-e a korábbiakat, vagy tud-e nyitni az „én bírok csak versemnek hőse lenni” alapállás felől a külvilág felé.

Znajkay Zsófia: *Rendezői változat*

Játsszák: Hajduk Károly, Kurta Niké, Laboda Kornél. (Kamill hangja: Dióssy Gábor)

Dramaturg: Faragó Zsuzsa, Bíró Bence.

Látvány: Szakács Ferenc.

Jelmez: Horváth Jenny.

Zene: Preiszner Miklós. Fény, hang: Major Mátyás, Bredán Máté.

Rendezőasszisztens: Illés Anna.

Rendezte: Znajkay Zsófia.

MU Színház, 2018. október 28.